

Οδηγία για την Περιβαλλοντική Ευθύνη

Μια κριτική προσέγγιση

Γιώργος Μπάλιας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Ηράκλειο, 9 Σεπτεμβρίου 2017

Σκοπός της οδηγίας

- Η δημιουργία νομικού πλαισίου για την περιβαλλοντική ευθύνη με σκοπό την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας. Ειδικότερα:
  - Η Ενεργοποίηση των εργαλείων:
  - για την πρόληψη της περιβαλλοντικής ζημίας
  - για την ταχεία παρέμβαση σε προκληθείσα ζημία
  - για το κόστος των ενεργειών και
  - για την άσκηση διοικητικών και ενδίκων μέσων από ενδιαφερόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα

Καθορισμός Πεδίου εφαρμογής

Καθορίζεται από:

- Την έννοια της περιβαλλοντικής ζημίας (αρθ. 2)
- Τις διατάξεις για την εφαρμογή (άρθ. 3)
- Τις εξαιρέσεις (άρθρο 4)
- Τους λόγους απαλλαγής (άρθρο 8) αν και δεν γίνεται ευθεία αναφορά

Περιβαλλοντική ζημία (άρθ 2.1)

i. Υποδιαιρείται σε τέσσερις κατηγορίες

α) ζημία στα προστατευόμενα είδη και στους φυσικούς οικοτόπους

β) ζημία των υδάτων

γ) ζημία του εδάφους

δ) (έμμεση) ζημία προκαλούμενη από αερομεταφερόμενα στοιχεία εφόσον αφορά στις τρεις προηγούμενες κατηγορίες ζημιών

ii. Ως ζημία νοείται η μετρήσιμη δυσμενής μεταβολή φυσικού πόρου ή η μετρήσιμη υποβάθμιση υπηρεσίας

Ζημιά στα προστατευόμενα είδη και στους φυσικούς οικοτόπους

- i. **Τρεις κατηγορίες ειδών** (άρθ. 2.3)
- Είδη σπάνιων, ευπαθών, απειλούμενων και ενδημικών πτηνών (παρ-μα I της οδηγίας 2009/147) και τα αποδημητικά είδη
- Είδη “κοινοτικού ενδιαφέροντος” που περιλαμβάνονται στα παρ-ματα II και IV της οδηγίας 92/43
- Είδη που καθορίζονται από το κράτος μέλος για ισοδύναμους σκοπούς

ii. Πέντε κατηγορίες οικοτόπων (άρθ. 2.3)

- Οικότοποι σπάνιων, ευπαθών, απειλούμενων και ενδημικών πτηνών (παρ-μα I της οδηγίας 2009/147) και των αποδημητικών ειδών ανεξαρτήτως εαν ανήκουν ή όχι σε ΖΕΠ
- Οικότοποι ειδών του παρ-ματος II της οδηγίας 92/43 ανεξαρτήτως εαν ανήκουν ή όχι σε ΕΖΔ
- Φυσικοί οικότοποι του παρ-ματος I της οδηγίας 92/43 ανεξαρτήτως εαν ανήκουν ή όχι σε ΕΖΔ
- Τόποι αναπαραγωγής ή ανάπαυσης των ειδών του παρ-ματος I της οδηγίας 92/43 ανεξαρτήτως εαν ανήκουν ή όχι σε ΕΖΔ
- Οικότοποι που καθορίζονται από το κράτος μέλος για ισοδύναμους σκοπούς

Ζημία των υδάτων (άρθ. 2.1. β)

Η ζημία πρέπει να επηρεάζει δυσμενώς, σε σημαντικό βαθμό την οικολογική, χημική ή/και ποσοτική κατάσταση, ή/και το οικολογικό δυναμικό των υδάτων

- Ο προσδιορισμός των ως άνω εννοιών γίνεται μέσω των παραρτημάτων της οδηγίας 2000/60
- Ο καθορισμός των υδάτων γίνεται, α) μέσω του άρθρου 1 της οδηγίας 2000/60 (πρόκειται για τα επιφανειακά, τα μεταβατικά, τα παράκτια και τα υπόγεια ύδατα), β) μέσω της οδηγίας 2008/56 για τη θαλάσσια στρατηγική και γ) μέσω των οδηγιών 2009/147 και 92/43 (χωρικά ύδατα και ΑΟΖ)

Ζημιά του εδάφους (αρθ. 2.1. γ)

Οποιαδήποτε ρύπανση η οποία δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου και η οποία προέρχεται από δραστηριότητες του παρ-τος III, όπως:

- Αέριοι ρύποι που προέχονται από εκπομπές εγκαταστάσεων της οδηγίας 2010/75 για τις βιομηχανικές εκπομπές
- Απόρριψη αποβλήτων (επικινδύνων ή μη)
- Απόρριψη χημικών ουσιών, φυτοφαρμάκων και βιοκτόνων
- Απόρριψη ΓΤΟ ή ΓΤμΟ
- Απόρριψη εξορυκτικών αποβλήτων
- Διαρροή στο υπέδαφος δεσμευμένου ή αποθηκευμένου CO₂
- Απαιτείται Risk Assessment για τη σχέση αιτίου-αποτελέσματος (αιτιολ. σκ 7. οδηγίας 2004/35)
- Σχόλιο 1: Δεν υπάρχει νομοθεσία της ΕΕ για το έδαφος
- Σχόλιο 2: Το έδαφος που έχει ρυπανθεί θεωρείται απόβλητο (ΔΕΚ, 2004, C-1/03, *Van de Wall*, σκ. 52) και εφαρμόζονται συνδυαστικά ή μεμονωμένα η οδηγία 2004/35 και η οδηγία 2008/98 για τα απόβλητα. Η τελευταία θεσπίζει υποχρέωση απορρύπανσης χωρίς την απόδειξη σοβαρού κινδύνου για την υγεία του ανθρώπου

(Εμμεση) ζημία από αερομεταφερόμενα στοιχεία

Η ζημία που προκαλείται από αερομεταφερόμενα στοιχεία, στο μέτρο που αυτά μπορούν να προκαλέσουν ζημία στα ύδατα, στο έδαφος ή σε προστατευόμενα είδη και οικοτόπους (αιτ. σκ. 4 οδηγίας 2004/35)

- Η ζημία περιλαμβάνει την προκληθείσα και την άμεση απειλή ζημίας για τις οποίες υπόκεινται σε υποχρεώσεις πρόληψης και αποκατάστασης οι φορείς εκμετάλλευσης (ΔΕΕ, 13.7.2017, C-129/16, *Turkevei*, σκ. 46 και 47)
- **Σχόλιο:** η ως άνω ρύθμιση και η ερμηνεία της από το Δικαστήριο συμβάλλουν, περαιτέρω, στην ενίσχυση της προστασίας του ατμοσφαιρικού αέρα (2008/50) όπως ερμηνεύτηκε από τα Δικαστήρια (ΔΕΕ, 19.11. 2014, C-404/13, *ClientEarth*.)

Πεδίο εφαρμογής (άρθ. 3)

Η οδηγία εφαρμόζεται:

- Σε περιβαλλοντική ζημία ή σε επικείμενη απειλή ζημίας που προκαλούνται από δραστηριότητες του παρ-τος III (αντικειμενική ευθύνη). Είναι δυνατή η πρόσθεση και άλλων δραστηριοτήτων από τα κράτη (άρθ. 16.1)
- Σε ζημία προστατευόμενων ειδών και φυσικών οικοτόπων από δραστηριότητες άλλες από τις ως άνω (υποκειμενική ευθύνη)
- Η ευθύνη της επαγγελματικής δραστηριότητας καταλογίζεται στον φορέα εκμετάλλευσης
- **Σχόλιο:** ο διευρυμένος ορισμός του φορέα εκμετάλλευσης (άρθ. 2.6) ενισχύει το προστατευτικό πεδίο της οδηγίας 2004/35
- Η οδηγία δεν παρέχει σε ιδιώτες δικαίωμα αποζημίωσης για προσωπική βλάβη, ζημία, ιδιωτική περιουσία ή οικονομική απώλεια (αιτ. σκ. 14)
- **Σχόλιο:** υιοθετείται περιορισμός της οικολογικής ζημίας. Προς την αντίθετη κατεύθυνση είναι ο code civil français (art. 1386-16 έως 1386-25)

Εξαιρέσεις (άρθ. 4)

Πέντε κατηγορίες εξαιρέσεων

Πρώτη κατηγορία

- Η οδηγία δεν καλύπτει περιβαλλοντική ζημία ή επικείμενη απειλή που οφείλεται σε:
  - α) ένοπλη σύγκρουση, εχθροπραξίες, εμφύλιο πόλεμο ή εξέγερση
  - β) φυσικό φαινόμενο εξαιρετικού, αναπότρεπτου και ακατανίκητου χαρακτήρα (Act of God)
  - γ) δραστηριότητες με σκοπό, κυρίως, την εξυπηρέτηση της εθνικής άμυνας, της διεθνούς ασφάλειας ή της προστασίας από φυσικές καταστροφές

Εξαιρέσεις (συνέχεια)

Δεύτερη κατηγορία

- Εξαιρείται η περιβαλλοντική ζημία ή η επικείμενη απειλή που προκύπτει από συμβάντα που καλύπτονται από διεθνείς συμβάσεις σχετικές με ζημίες οφειλόμενες είτε στη ρύπανση από υδρογονάνθρακες είτε στη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων (άρθ. 4.2 και παρ-μα IV)
- Εξαιρούνται οι πυρηνικοί κίνδυνοι, η περιβαλλοντική ζημία ή η επικείμενη απειλή που προέρχονται από τον τομέα της πυρηνικής ενέργειας (άρθ. 4.4 και παρ-μα V)
- Σχόλιο 1: Οι ως άνω συμβάσεις δεν προβλέπουν αποκατάσταση της οικολογικής ζημίας
- Σχόλιο 2: Όταν η ρύπανση από υδρογονάνθρακες προκαλεί ζημία στα πτηνά και στα είδη των οδηγίων 2009/147 και 92/43, εφαρμόζονται οι ως άνω οδηγίες σε συνδυασμό με την οδηγία 2004/35
- Σχόλιο 3: Υδρογονάνθρακες που έχουν απορριφθεί στη θάλασσα κατόπιν ναυαγίου και αναμίχθηκαν με νερό και κατέληξαν στις ακτές κράτους μέλους θεωρούνται απόβλητα και υπάρχει υποχρέωση απορρύπανσης σύμφωνα με την οδηγία 2008/98 (ΔΕΚ, 2008, C-188/07, *Erika*, σκ. 63)

Εξαιρέσεις (συνέχεια)

Τρίτη κατηγορία

- Εξαιρείται η περιβαλλοντική ζημία ή η επικείμενη απειλή που οφείλεται σε ρύπανση διάχυτου χαρακτήρα εφόσον δεν αποδεικνύεται η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ζημίας και των δραστηριοτήτων μεμονωμένων φορέων εκμετάλλευσης (άρθ. 4.5)
- Σχόλιο 1: Δεν προσδιορίζεται ο όρος “αιτιώδης συνάφεια”. Θα πρέπει να ερμηνευτεί ως “άμεση αιτιώδης συνάφεια” και, συνεπώς, εφαρμόζεται η θεωρία της “πρόσφορης αιτίας” (ΔΕΕ, 25.1.2007, C-278/05, *Carol Marilyn Robins*, σκ. 69). Υπάρχουν δυσκολίες απόδειξης του ως άνω συνδέσμου
- Σχόλιο 2: Παραδείγματα διάχυτης ρύπανσης που δεν καλύπτονται από την οδηγία είναι η νιτρορύπανση, η απώλεια προστατευόμενων ειδών και η καταστροφή προστατευόμενων οικοτόπων λόγω της κλιματικής αλλαγής ή η καταστροφή δασών σε προστατευόμενες περιοχές λόγω όξινης βροχής

Εξαιρέσεις (συνέχεια)

Τέταρτη κατηγορία

- Δεν καλύπτονται οι δυσμενείς συνέπειες (σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους) από πράξη για την οποία υπάρχει άδεια:
- Είτε δυνάμει του άρθρου 6.3 και 6.4 της οδηγίας 92/43
- Είτε δυνάμει του άρθρου 16 της ίδιας οδηγίας
- Είτε δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας 209/147 (άρθ. 2.1 α) οδηγίας 2004/35)
- **Σχόλιο:** στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά προβληματική η ρύθμιση δεδομένου ότι δεν εφαρμόζεται καμία από τις ανωτέρω διατάξεις

Εξαιρέσεις (συνέχεια)

Πέμπτη κατηγορία (εξαιρέσεις *ratione temporis*)

- Εξαιρούνται οι ζημίες που προκλήθηκαν από γεγονότα που συνέβησαν πριν από τις 30.4.2007 ή από δραστηριότητα η οποία πραγματοποιήθηκε και έληξε πριν από την ημερομηνία αυτή
- Σχόλιο: Αποκλείονται οι “ιστορικές” ζημίες για λόγους ασφάλειας δικαίου. Έτσι, δεν ρυθμίζεται το σοβαρό ζήτημα των ήδη 300.000 ρυπασμένων περιοχών της Ευρώπης. Δημιουργείται ένα ιδιότυπο δικαίωμα στη ρύπανση μέχρι τις 30 .4.2017. Αντίθετες είναι οι ρυθμίσεις της νομοθεσίας στις ΗΠΑ (CERCLA)

Λόγοι απαλλαγής (άρθ. 8)

- Απαλλάσσεται υποχρεωτικά από το κόστος των δράσεων πρόληψης και αποκατάστασης ο φορέας όταν η ζημία ή η επικείμενη απειλή προκλήθηκε από τρίτον ή οφείλεται σε συμμόρφωση προς διαταγή ή εντολή δημόσιας αρχής. Το βάρος απόδειξης ανήκει στον φορέα (άρθ. 8.3)
- Απαλλάσσεται από το κόστος των δράσεων αποκατάστασης (όχι των δράσεων πρόληψης) ο φορέας εκμετάλλευσης που διαθέτει νόμιμη άδεια (άρθ. 8.4.α)
- **Σχόλιο:** Δύσκολα συμβιβάζεται με την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”. Ομοίως, ένδέχεται να παραβιάζει το δίκαιο του ανταγωνισμού καθόσον η απαλλαγή μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση (άρθ. 8.5)
- Απαλλάσσεται από το κόστος των δράσεων αποκατάστασης (όχι των δράσεων πρόληψης) ο φορέας εκμετάλλευσης που αποδεικνύει ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί η ζημία σύμφωνα με την κατάσταση των των τεχνικών και επιστημονικών γνώσεων κατά το χρόνο πρόκλησής της (state-of-the-art) (άρθ. 8.4.β)
- **Σχόλιο:** Η ως άνω ρύθμιση (αναπτυξιακός κίνδυνος), ανάλογα με την περίπτωση, μπορεί να παραβιάζει την αρχή της προφύλαξης
- Οι περιπτώσεις **ii** και **iii** αφήνονται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών

Προβλήματα απόδειξης

Για τη ζημία στα προστατευόμενα είδη και τους οικοτόπους

- Ως ζημία λογίζεται εκείνη που έχει σημαντικές δυσμενείς συνέπειες για την ευνοϊκή κατάσταση διατήρησης ειδών και οικοτόπων
- Η πλήρης απόδειξη της εν λόγω ζημίας δεν είναι εφικτή καθόσον ο πλήρης προσδιορισμός ως ευνοϊκής της κατάστασης διατήρησης είναι αδύνατος λόγω της επιχωριάζουσας επιστημονικής αβεβαιότητας
- Επομένως, πρέπει να υιοθετηθούν χαμηλότερα επίπεδα απόδειξης που συνάδουν με τη φύση και τα χαρακτηριστικά της περίπτωσης δηλαδή “ευλογοφανείς ενδείξεις” (ΔΕΕ, 9.3.2010, C-378/08, *ERG κλπ*, σκ. 57)

Προβλήματα απόδειξης (συνέχεια)

Για τη ζημία των υδάτων

- Ως ζημία των υδάτων θεωρείται αυτή που επηρεάζει δυσμενώς την κατάσταση των υδάτων (οικολογική, χημική κλπ)
- Ο προσδιορισμός της ζημίας γίνεται με την προσφυγή στην οδηγία 2000/60
- Η κατάσταση των υδάτων ορίζεται από διάφορες παραμέτρους που αναφέρονται, κυρίως, στα παρα-ματα της οδηγίας 2000/60
- Οι παράμετροι όπως η υποβάθμιση ή η μείωση της οικολογικής, χημικής ή/και ποσοτικής κατάστασης ή του οικολογικού δυναμικού χαρακτηρίζονται από επιστημονική πολυπλοκότητα
- Συνεπώς, η πλήρης απόδειξη δεν είναι εφικτή και πρέπει να υιοθετηθούν χαμηλότερα επίπεδα απόδειξης δηλαδή “ευλογοφανείς ενδείξεις” (ΔΕΕ, ό.π.)

Προβλήματα απόδειξης (συνέχεια)

Για τη ζημία του εδάφους

- Ως ζημία λογίζεται η ρύπανση του εδάφους η οποία δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου
- Η απαιτούμενη αξιολόγηση (Risk Assessment) πρέπει να επικεντρώνεται α) στη ζημία αυτή καθαυτή του εδάφους και β) στις επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου. Ειδικότερα, πρέπει να αξιολογεί:
- Τις λειτουργίες του εδάφους (παραγωγή βιομάζας, η μετατροπή θρεπτικών στοιχείων και νερού, υποδοχή αποθέματος βιοποικιλότητας και άνθρακα κλπ) σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες του εδάφους (κύκλοι άνθρακα, αζώτου θείου κλπ), οι οποίες, όμως, υπόκεινται σε διαρκείς αλληλοδράσεις τις οποίες δεν μπορούμε να τις ποσοτικοποιήσουμε
- Τις επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου από τις ως άνω αλληλοδράσεις και ανταλλαγές οι οποίες, επειδή είναι πολύπλοκες, δεν επιτρέπουν να αποδειχθεί ο αιτιώδης σύνδεσμος
- Συνεπώς, η πλήρης απόδειξη δεν είναι εφικτή και πρέπει να υιοθετηθούν χαμηλότερα επίπεδα απόδειξης δηλαδή “ευλογοφανείς ενδείξεις” (ΔΕΕ, ό.π.)
- Το βάρος απόδειξης για την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου σε όλες τις περιπτώσεις το φέρει η αρμόδια αρχή (ΔΕΕ, 2014, C-534/13, *Fipa*, σκ. 58)

Υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης και της διοίκησης

Δύο βασικές υποχρεώσεις για τον φορέα εκμετάλλευσης και τη διοίκηση: υποχρέωση δράσης και υποχρέωση πληροφόρησης

I. Υποχρέωση δράσης

A. Η “ανεξάρτητη” υποχρέωση πρόληψης του φορέα:

- Όταν υπάρχει επικείμενη απειλή ζημίας ο φορέας λαμβάνει αμελλητί τα απαραίτητα μέτρα
- Παράλληλα, η αρμόδια αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον φορέα να λάβει τέτοια μέτρα (άρθ. 5.3.β) και 5.4)
- Εάν ο φορέας δεν εκπληρώνει αυτή την υποχρέωση ή δεν απαντά στις εντολές ή δεν ταυτοποιείται ή δεν μπορεί να αναλάβει τις δαπάνες της πρόληψης, η αρμόδια αρχή μπορεί να λάβει τα προληπτικά μέτρα μόνη της (άρθ 5.3.δ) και 5.4)

Υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης και της διοίκησης (συνέχεια)

Β. Οι “ανεξάρτητες” υποχρεώσεις περιορισμού και αποκατάστασης του φορέα εκμετάλλευσης

- Οσάκις έχει συμβεί περιβαλλοντική ζημία ο φορέας υποχρεούται να λάβει:
- Όλα τα εφικτά μέτρα για τον άμεσο έλεγχο, περιορισμό, απομάκρυνση ή άλλου είδους διαχείριση των ρύπων ή των ζημιογόνων παραγόντων προκειμένου να περιορισθεί ή να προληφθεί η περαιτέρω ζημία, οι δυσμενείς συνέπειες για την υγεία του ανθρώπου ή η περαιτέρω υποβάθμιση των υπηρεσιών. Πρόκειται για μέτρα επείγουσας ανάγκης (άρθ. 6.1.α))
- Να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα αποκατάστασης σύμφωνα με το άρθ. 7 (άρθ. 6.1.β) Πρόκειται για μέτρα μακράς διάρκειας
- Παράλληλα, η αρμόδια αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον φορέα να λάβει τα ως άνω μέτρα ή να του δώσει τις σχετικές εντολές (άρθ. 6.2 β) και δ))
- Εάν ο φορέας δεν εκπληρώνει αυτή την υποχρέωση ή δεν απαντά στις εντολές ή δεν ταυτοποιείται ή δεν μπορεί να αναλάβει τις δαπάνες, η αρμόδια αρχή μπορεί να λάβει τα μέτρα αποκατάστασης μόνη της (άρθ 6.2.ε) και 6.3))

Υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης και της διοίκησης (συνέχεια)

II. Υποχρέωση πληροφόρησης

- Όταν η επικείμενη απειλή ζημίας δεν εξαλείφεται παρά τα προληπτικά μέτρα (ανεπαρκή) που λαμβάνει ο φορέας, ή όταν έχει συμβεί περιβαλλοντική ζημία, ο φορέας πρέπει να ενημερώνει την αρμόδια αρχή (άρθ. 5.2 και 6.1)
- Παράλληλα, η αρμόδια αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον φορέα κάθε συμπληρωματική πληροφόρηση για επικείμενη απειλή ή για υποψίες για επικείμενη απειλή ή για οποιαδήποτε προκληθείσα ζημία (άρθ. 5.3.α) και 6.2.α))
- **Σχόλιο:** Η επικουρική παρέμβαση της αρμόδιας αρχής για τις “ορφανές ζημίες” ανήκει στη διακριτική της ευχέρεια. Συνεπώς, απομειώνεται η δραστηριότητα της οδηγίας

Τρόποι υλοποίησης των μέτρων αποκατάστασης (άρθ. 7)

- Τα μέτρα αποκατάστασης καθορίζονται από τον φορέα και εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με το παράρτημα II, λαμβανομένων υπόψιν των στόχων των ως άνω μέτρων (άρθ. 2.11) που είναι η αποκατάσταση, η επανόρθωση, η αντικατάσταση των φυσικών πόρων ή/και των υπηρεσιών που επλήγησαν ή η εξασφάλιση εναλλακτικών δυνατοτήτων ισοδύναμων προς τους πόρους ή τις υπηρεσίες (άρθ. 7.1 και 7.2)
- Η αρμόδια αρχή διαθέτει διακριτική ευχέρεια ως προς τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων λαμβάνοντας υπόψιν την σοβαρότητα του κινδύνου, την έκταση της ζημίας, τη διάρκειά της, το κόστος των μέτρων, τον έλεγχο και την παρακολούθηση
- Π.χ., όταν συντρέχουν πολλές περιπτώσεις ζημίας με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση η αρμόδια αρχή να εξασφαλίσει την ταυτόχρονη λήψη των αναγκαίων μέτρων αποκατάστασης, έχει δικαίωμα να αποφασίσει ποια ζημία θα αποκατασταθεί πρώτη, λαμβάνοντας υπόψιν, κυρίως, τη φύση, την έκταση, τη σοβαρότητα κάθε ζημίας, τις δυνατότητες φυσικής ανάκαμψης και τον κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία (άρθ. 7.3 και αιτ. σκ. 17)
- Ωστόσο, για να αποφασίσει σχετικά η αρμόδια αρχή καλεί τα πρόσωπα που επηρεάζονται από τη ζημία ή τους ιδιοκτήτες των χώρων εκτέλεσης των μέτρων αποκατάστασης να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψιν (άρθ. 7.4)

Η ανάληψη του κόστους των δράσεων πρόληψης και αποκατάστασης (άρθ. 8)

- Α. Ο φορέας εκμετάλλευσης επιβαρύνεται με το κόστος των μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης (άρθ. 8.1)
- Η αρμόδια αρχή, εάν έλαβε τα μέτρα αυτή, ανακτά από τον φορέα που προκάλεσε τη ζημία ή την επικείμενη απειλή το κόστος που επιβαρύνθηκε από την πραγματοποίηση των εν λόγω μέτρων (8.2)
- Η αρμόδια αρχή είναι υποχρεωμένη να ανακτήσει το κόστος που κατέβαλε ή τουλάχιστον να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες
- Δεν προβλέπεται η διαδικασία ανάκτησης αλλά αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών
- Β. Η αρμόδια αρχή μπορεί να ανακτήσει το κόστος των μέτρων που υλοποίησε και από τρίτον, πέραν του φορέα, όταν η ζημία οφείλεται σε αυτόν λόγω άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας π.χ., ο προμηθευτής μιας εγκατάστασης (άρθ. 10)

Αρμόδια αρχή

- Τα κράτη μέλη ορίζουν την ή τις αρμόδιες αρχές για να εκπληρωθούν τα καθήκοντα που προβλέπει η οδηγία (άρθ. 11.1.)
- Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διεκπεραιώνουν οι ίδιες διάφορα καθήκοντα και συγκεκριμένα το καθήκον αξιολόγησης της ζημίας και του καθορισμού των μέτρων αποκατάστασης. Αυτό συνεπάγεται κατάλληλη διοικητική διακριτική ευχέρεια (αιτ. σκ. 24)
- Ειδικότερα, η αρμόδια αρχή έχει το καθήκον να εντοπίσει τον φορέα που προκάλεσε τη ζημία ή την επικείμενη απειλή, να εκτιμήσει τη σοβαρότητα της ζημίας (ή συμπληρωματικά να ζητήσει από τον φορέα να κάνει τη δική του αξιολόγηση), και να καθορίσει τα μέτρα αποκατάστασης (άρθ. 11.2)
- **Σχόλιο:** ο εντοπισμός του φορέα που προκαλεί ζημία ή επικείμενη απειλή είναι μία από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της οδηγίας (ΔΕΕ, 2014, C-534/13, *Fira*, σκ. 48, 52)
- Η οδηγία ορίζει δύο τρόπους για να αναλάβει δράση η αρμόδια αρχή: είτε κατόπιν αίτησης τρίτων ενδιαφερομένων (άρθ. 12) είτε από δική της πρωτοβουλία
- Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η αρμόδια αρχή, εκτός από την ανάληψη δράσεων (άρθ. 5 και 6) μπορεί να εξουσιοδοτήσει τρίτους ή να απαιτήσει από τρίτους να εκτελέσουν τα αναγκαία μέτρα

Αίτηση για ανάληψη δράσης

- Για να αποφευχθεί πιθανή αδράνεια της διοίκησης, προβλέπεται ένας μηχανισμός μέσω του οποίου οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι **A) καλούν την αρμόδια αρχή να αναλάβει δράση (άρθρο 12) και B) έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη κατά πράξεων ή παραλείψεων (άρθ. 13)**
- A. Οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι δεν έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση ευθέως από τους ρυπαίνοντες. Διακριτική ευχέρεια των κρατών να αποφασίσει σχετικά (άρθ. 3.3)
- Οι ρυθμίσεις για τις προϋποθέσεις (επαρκές συμφέρον, προσβολή δικαιώματος κλπ) είναι σύμφωνες με το άρθ. 9.2 της σύμβασης Aarhus
- Η αρμόδια αρχή, μετά το υποβληθέν αίτημα (που συνοδεύεται από πληροφορίες), θα πρέπει να έρθει σε επαφή με τον ρυπαίνοντα ο οποίος θα εκφράσει τη γνώμη του. Αφού συλλεγούν όλες οι πληροφορίες, θα αποφασίσει εάν θα δράσει ή όχι και θα ενημερώσει, το ταχύτερο δυνατόν, τα πρόσωπα που αιτήθηκαν ανάληψη δράσης (άρθ. 12.2, 12.3 και 12.4)
- B. Οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τον έλεγχο πράξεων ή παραλείψεων της αρμόδιας αρχής τόσο ως προς τη διαδικασία όσο και ως την ουσία της νομιμότητάς τους
- Διακριτική ευχέρεια των κρατών να προβλέψουν διατάξεις πλήρους δικαιοδοσίας

Εγγυήσεις ασφαλιστικής κάλυψης (άρθ. 8.2)

- Η αρμόδια αρχή ανακτά το κόστος της πρόληψης ή της αποκατάστασης που επωμίστηκε, κυρίως, μέσω ασφαλιστικής κάλυψης ή άλλων εγγυήσεων
- Το άρθρο 8.2. πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 14.1 το οποίο δεν επιβάλλει στις επιχειρήσεις να διαθέτουν τέτοιες εγγυήσεις με ευρεία, ωστόσο, εφαρμογή του άρθρο 8.2 ανάλογα με την περίπτωση